

HRVATSKA RIEČ

Predplatna cijena: na godinu K. 12 — Za pò godine K. 6 — Za Šibenik na godinu donajanjem u kuću K. 12. — Za Inozemstvo na godinu K. 12 i suviše poštarski trošak. — Pojedini br. 10 para. — Plativo i utuživo u Šibeniku.

Izlazi sriedom i subotom

Uredništvo, uprava i Tiskara lista nalazi se u ulici Bazilike sv. Jakova. — Oglasi, priobćena pisma i zahvale tiskaju se po 30 para petit redak ili po pogodbi. — Nefrankirana pisma ne primaju se. — Rukopisi se ne vraćaju.

Slavlje u Korčuli.

Kako već najavismo „Hrvatski Sokol“ u Korčuli u nedjelju na 28 tek. mj. tačno po programu obavio je blagoslov društvenog barjaka na svečani način. Toj svečanosti prisustvovalo je preko 1500 gostiju do 500 crvenih košulja — sokolova iz raznih krajeva hrvatskih zemalja.

„Krešimirova župa“ sa posebnim parobrodom „Krk“ i „Šibenskom Glazbom“ krenula je oko 10 sati u večer dneva 27. Odaslanstvo Behtingov Sokola predvodio je brat starosta Filipi, Murtera brat starosta Plesić-Orlić, Tiesna brat starosta Orada, Drniški odjel sa barjakom brat vodja Regner, Mandalinski sa barjakom brat starosta Vukšić, Vodički sa barjakom brat starosta Čorić; Šibensku četu sa barjakom brat vodja Kulić. Pod Kućišćem, rodnim mjestom šibenskog načelnika, zaustavio se parobrod, gdje uz svirku glazbe ukrcao se brat starosta šibenskog sokola Dr. Krstelj.

Već u oči slavlja Korčula je bila puna gostiju, a na dan slavlja najprije dođoše sa redovitim poštarskim parobrodom Ugarsko-Hrvatskog društva zadarski sokol, koga je predvodio tajnik brat Škarpa i vodja brat Alačević, odaslanstvo biogradskog sokola sa bratom podstarostom Eškinjom; Sokolski Savez zastupali su Banovci brat Šulce i brat Mohorić.

Za ovim uz gruhanje mužara i bratske poklike doplovila je „Krk“ sa sokolovima „Krešimirove župe“. Ona osobitim parobrodom došao je sa fanfantom odjel blatskog sokola predvodjen br. starostom Dr. Tuškanom. Dubrovački sokol pod barjakom predvodio je podstaršina Luko Bogdan, a došao je osobitim parobrodom i sa dubrovačkom glazbom. „Mosor“ doveo je makarski sokol pod barjakom sa fanfantom a predvodio ga brat starosta Klarić. S njime došao je i odjel mostarskog sokola. Osobiti parobrod popkio izletnike sa Lastova i Pelješca. „Brač“ doveo je splitski sokol pod barjakom predvodjen br. starostom Dr. Majstrovicem i sinjski pod barjakom vodjen od brata podstaroste Dr. Grisogona. Korčulanski sokol sa podmladkom i glazbom korporativno na obali dočekivao i primao goste.

U 9 sati sokolovi imali nastup na vježbalištu naročito za tu svečanost podignutom i uređenom na Strossmajerovom šetalistu pri morskju obali, odakle krenuše kroz „Punat“ u grad, urešen trobojnicam kò mlada nevjestica, na trg sv. Marka po kumu i kumicu i barjake. Odatle natrag uz svirku glazbe na vježbalište okićeno zelenilom, gdje započeo svečani čin blagosova barjaka po prečastnom kanoniku Boduliću, koji iz blagoslova progovori sokolovima, da čuvaju svoj barjak i da sliede stope svojih predjedova, kojima je bilo uvijek geslo: „Za vjeru i za dom“.

Barjaku kumovao veleuč. Dr. Zaffron, i kumica plemenita gospodja staroste korčulanskog sokola br. Dr. Arneria. Nakon obavljena svečanog čina zaleprša blagoslovljeni barjak, kao deseti u pokrajini me sokolskim četam uz svirku Hrvatske himne i burnim poklicim iz hiljade grla.

Dr. Zaffron, kum barjaka progovorio je izrič s veseljem, što mu rodna Korčula slavi tako riedko i patriotski slavlje, te uz tople rieči predade barjak bratu starosti Dr. Arneriju, koji je krasnim patriotskim govorom popratio taj momenat. Na posljedku predao barjak svome barjaktaru.... Barjaktar prihvatio barjak i zajamčio svojom glavom četu predvoditi od pobjede u pobjedu. Br. Puhiera čitao rodoljubno pismo domorodca Vinka Letisa, koji Korčulanskoj četi poklonio društveni barjak.

I povorka krenu iz vježbališta u varoš do „Luke“ pa natrag do crkve sv. Nikole, onda preko „Rotonde“ na „Zidine“ oko grada uz „America“ ulicu na trg sv. Mihovila, gdje su bili u obćini sahranjeni barjaci. Tu se povorka razila. I svak krenuo na okriepu, kako tko bolje znao i mogao.

U 1 sat pos. podne bio zajednički banke, koji liepo uspio i kojemu će bit sudjelovalo do 400 osoba. Iza pećenke zaredaše govori i nazdravice. Prvi usta starosta Korčul. Sokola i načelnik Dr. Arneri. Pozdravio sve prisutne Sokole, spominjuć poimence sva društva i svakomu napose zahvalio na bratskom oda-

zivu. Dotakao se mjestne borbe za hrvatstvo, koju svjestni Hrvati Korčulanski izdržavaju. Iza njega br. Puhiera nazdravio kumu i kumicu i plemenitom darovatelju zastave g. Letisu. Dr. Mičić iz Dubrovniaka zahvaljuje starosti Arneriju na pozdravu i govori u smislu slavenske solidarnosti.

Na obći zahtjev svih prisutnih progovorio je brat Dr. Krstelj. Govorio je vatreno i muževno, kako čovjek i rodoljub mora da bude u svemu i po svemu na svom mjestu i da radi, a da taj rad mora bit uvijek takav, da koristi narodu, a da oslabi svakog neprijatelja, pa bio to komudrago. Dotakao se i političkih prilika i borbe za čisto hrvatstvo proti svakome nasilju i svakoj povrjedi narodnih prava i svetinja. Medj ostalim razložio je, kako zastupnici moraju, kad nisu u parlamentima, zalaziti češće među narod i upućivati ga u smjeru i načinu borbe za vlastitu obranu, napredak i slobodu. Govor je ovaj učinio najliepši utisak i bio svjederno prekinut burnim odobravanjem. Predložio je suviše da se brzojavno pozdravi g. Letisa darovatelja barjaka.

Govorili su još: iz Mostara suradnik „Osvita“ g. Džamonja vrlo liepo i oduševljeno, podpunno usvajajuć rieči svog predgovornika; br. V. Kulić progovorio je o prilikam u Banovini izričuć ih kao zajedničku stvar svih Hrvata, spomenuo je muževnu borbu hrv. delegacije za materinsku rieč i predložio da joj se brzojavu. Predlog prihvaćen. Njegov je govor bio prožet pravaškim duhom. Pozivao se često na djela blagopok. Ante Starčevića, komu su svi prisutni svaki put gromko klicali „Slava Starčeviću!“ Izričuć odakle Hrvatima dolazi najviše zlo i kako se tome zlu moraju svi složno suprotstaviti, zaključio je svoj govor sa: „dolje neprijatelji i tirani naroda hrvatskoga!“ Govorio je za tim brat Klarić makarski načelnik, takodjer liepo i jezgrovito. Za njim br. Škarpa na ime zadarskog Sokola, koji je bio tekom ove svečanosti osobitom simpatijom svugdje susretan. Besjedio je još vrlo liepo o sitnom radu g. Lupisa kao čovjek pun iskustva stečenog u Americi. Još je govorio jedan akademičar iz Kućišta, a onda je zaključio brat Arneri, zahvaljujuć svima, što doprinješe uspjelosti ove za Korčulu znamenite svečanosti.

Sve čete i sva odaslanstva primiše uzhitom na znanje, što starišinstva prisutnih društava brzojavno priobćise Savezu svoj zaključak: da će se u srpnju doj. god. 1908 obdržati I. pokrajinski slet u Zadru, i da će tom prigodom zadarski „Hrvatski Sokol“ obaviti blagoslov društvenog barjaka.

U 5 sati poslj. podne započese javne vježbe, koje bijahu po programu sa svom preciznošću izvajane. Svakoga je zanio tačni i uprav graciozni način provedbe vježaba mužkog napose ženskog korčulanskog podmlatka. U 7,30 nastupio odmor, a u 9 započela „Moreška“ drevna korčulanska pučka junačka igra sa mačevima u starinskim nošnjam. Izvajdaju ju korčulanski Sokol. I u kretinjam i u udarcima mača vidjeti je, da je korčulanska „Moreška“ original i koga splitski sokol kopirao svoju.

U 10,30 gostovi počese svaki svojim parobrodom razlaziti se. Mužari grmil, kriesovi palili, glazbe udarale, rodoljubne pjesme pjevale, oduševljeni poklici: *do vidjenja na sletu u Zadru!* orili.

I tako i ova sokolska svečanost svršila na diku Korčule, a na ponos hrvatskog naroda.

Političko krdo.

Izmedju pristaša „starčevićeve stranke prava“ u Banovini ima bez dvojbe dvie vrste ljudi. Jedni su uvjerenjem i znanjem pravaši, drugi su plaćeni ili slepi zanečajnici, sledbenici ne stranke prava i njezinih načela nego gosp. Josefa Franka. Sprvima može se razpravljat, kao s ljudima koje vodi razlog, znanje i uvjerenje, s drugima nije moguće. A ova razlika opaža se čisto i bistro osobito medju onima, koji u novinam, na skupštinam, u saboru zastupaju

stranku. Već se odavna ta razlika vidi, pa ih javnost dieli u Starčevićance i Frankovce. Zlatno je samo po stranačke odnošaje i štetno za narodnu politiku, što Starčevićanci obićno podliežu Frankovcima odnosno Franku. Glavnu rieč vodi ovaj sa svojim plaćenicima, a starčevićanci trpe i šute. Jedino su jednom pokazali znak života, kad se ono Dr. Mile Starčević bio počeo buniti. Njegovo pismo na Franka i okružnicu njegovu i D.ra Pavelića na zastupnike mi smo objelodanili već davno, pak je poznato svakomu da je on, Dr. Mile Starčević, utvrdio da Dr. Frank zlorabi svoj politički položaj i Starčeviću stranku u osobne svrhe, te da joj je udario žig laži i klevete na čelo.

Ovu činjenicu iznesenu od D.ra Mile Starčevića spomenuo je Dr. Drinković u svom pismu objelodanjenom u našem listu, a sada frankovačke novine vidu da to nije istina, da je to izmišljotina, da je to laž i da nam se ne bi moglo vjerovati ni onda, kad bi prisegli da čemo političku istinu reći.

Poznamo se. Za ljubavi i za uslugu Khuenu vikali su Frankovci već na Tuškana, da je krivo prisegao, ali zar krivo prisieže ili krivo svjedoči već i D. Mile Starčević, kad je on Franku ono utvrdio i to pisao zastupnicim naroda, odnosno javnosti?

Naravno da je i Starčević već za Frankovce krivokletnik kao i Tuškan kad se je samo i usudio dirnuti u Franka, ali to ne mogu plaćenici Frankovi javno utvrditi, plaše se, a ne mogu ni pobiti što je on Franku izneseno, pa biesne na onoga, koji se s njima ruga i prezire ih kao višad prisiljenu da laje kad im gospodar zapovieda.

Ali i stari slavni Ante Starčević, njihov „trajni“ vodja zlo s njima prolazi. Piše on: „dok probitke Hrvatske ne žrtvujemo ili ne podložimo probitkom našim osobnim, dok za našu svrhu upotrebljavamo sredstva, kakova rabe neprijatelji proti Hrvatom dotle, kako u državnstvu i drugi svatko, možemo se varati u saveznicim i u sredstvih, nu nemožemo grietići proti našem programu, dotle dobro nam je došao svatko koj Hrvatskoj pomogne ili njezinim neprijateljim naškodi. Jer s oslabljenim neprijateljim lakši je posao“.

Ovim riečima tvrdi Starčević, da se političar osobito hrvatski može prevariti u saveznicim i u sredstvih, a da treba gledati samo na to, jeli se probitke Hrvatske žrtvuje probitkom osobnim.

Na to mi gledamo. A svaki Hrvat zna i vidi, da političari, koji su htjeli doći do sporazuma i jednakopravnog saveza sa Magjarima nisu probitke Hrvatske žrtvovali probitkom osobnim niti su to htjeli. Svaki razuman vidi još da su se u saveznicim prevarili, kako se po tvrdnji Starčevića, u državnstvu može svak prevariti. Vidi se još da su oni nastojali oslabiti neprijatelja. Pak jesu li za to postali izdajice, budale i sve ono čim ih Frankovo novinstvo krsti?

Razumije se da nisu, te da Frankove sluge biesne samo za to, jer mnogi od njih ne znadu razmišljati, a mnogi i ne smiju misliti svojom glavom, jer da bi mislili i razmišljali oni bi došli i do zaključka, do kojega je bio došao i D. Mile Starčević, to jest, da u starčevićevoj stranci prava ne bi smjelo biti mjesta čovjeku koji zlorabi svoj politički položaj i stranku i njezino glosilo u osobne svrhe. Ovakav čovjek je po riečima D. Mile Starčevića vodja stranke D. rufe Frank. Ovakav čovjek probitke hrvatske žrtvuje i podloži probitkom osobnim. Uzveličavat do idola, braniti do bezumnosti ovakova čovjeka, nemože nego političko krdo, koje je našlo gončina da ga vodi, jer svog razuma nema. Za to je Frank svojem krdu obrana, kula, sve. Ali krdo ne zna da ga gončim tim većma prezire, čim mu se većma pada. Krdo nezna da ga gončim samo goni na pazar. Kupci se već javljaju, a krdo to ne vidi. Nu dogodilo se što hoće, ni nastojimo da se ljudi od krda odiele, jer ni ljudi ni Hrvatska nisu za prodaju.

M. D.

Pregovori vrhu trgovačkog ugovora izmedju Austro-Ugarske i Srbije

Poznato je našim čitaocim, da su se još godinie 1905. počeli voditi pregovori za sklopljenje trgovačkog ugovora sa kraljevinom Srbijom. Poznate su zgrade i nezgode tih dugih pregovaranja: radi pravdnog zahtjeva Srbije, da može slobodno nabaviti potrebite topove i drugi ratni materijal gdje joj se sviđi, da su uvjeti povoljniji, zaostrišli su se odnošaji izmedju Austro-Ugarske i Srbije; pregovori bijahu prekinuti; Srbija je zbog zabrane uvoza blaga u ovu Monarkiju stajala pred agrarnom krizom, i tražila je na sve moguće načine, da otvori novih puteva za izvoz blaga, kojim najviše obiluje. U tom nastojanju nije polučila osobitih uspjeha, što je i shvatljivo obzirom na njezin geografički položaj i na prometne prilike na Balkanu.

Tekom ove godine došlo se je do novih pregovora. Sjedne strane očutila se je u Austro-Ugarskoj živa potreba, da se omoguću uvoz blaga iz Srbije, pošto je na tržištim vladaela silna skupoca blaga; s druge strane Srbija, zbog istaknutih razloga, morala je nastojati da svojim glavnom proizvodu pribavi u što većoj mjeri ulaz u ovu državu. U tim novim pregovorim Austro-Ugarska tražila je od Srbije znatnih carinarskih pogodnosti za svoje industrijalne proizvode.

Srbski odaslanici bili su skloni, da u tom pogledu popuste do skrajnih granica, ali su istodobno odlučno zahtjevali koncesija za uvoz žive marve, pristajuć, da se i taj uvoz ograniči na stanoviti broj glava raznog blaga, to jest, da se kontigentira količina blaga. I ako se nije radilo nego da se sklopi jedan provizorni ugovor, koji bi imao trajati do konca godine, dok se dodje do sklopljenja definitivnog trgovačkog ugovora, ipak austro-ugarski odaslanici nisu nikako htjeli pristati na taj inače umjereni zahtjev Srbije. Tako su ovih dana pregovori bili prekinuti, izključeno je sklopljenje provizornog ugovora, dočim će se odaslanici obiju država opeta sastati u nastajnom rujnu, da vode daljne pregovore vrhu definitivnog ugovora, koji bi mogao uči u krepost početkom dojuće godine. Dotle dakle biti će zatvorena granica Austro-Ugarske uvozu blaga iz Srbije, jer ostaju u kreposti visoki prohibitivni carinarski cencii obiju država u trgovačkom saobraćaju.

Komentiraju se po novinam na različiti način razlozi, zbog kojih austro-ugarski delegati niesu niipošto htjeli pristati na uvoz blaga iz Srbije niti u kontingentiranoj količici. Nije dano razabrati, koliko su glava blaga i koje vrsti tražili srbski delegati, da se mogu uvesti iz Srbije. Izgleda, da u pregovorim nije bilo niti govora o broju, i da bi se isti delegati bili zadovoljili i sa malom količinom, jer su tražili, da uvoz ne bude bar načelno izključen. Nu sve je to bilo uzaludno: bi im odgovoreno sa odlučnim ne! Oficijozni i poluoficijozni listovi navadaju, da su vlade austrijska i ugarska bile primorane, da zauzmu takovo stanovite radi žestoke protivnosti agraraca, koji se boje, da uslied uvoza blaga iz Srbije, ne pane cijena domaćem blagu. Nu ova bojazan nije opravdana, kad se uvaži, da nije nikomu poznata ni količica blaga, što bi bilo dozvoljena Srbji da uvede; a s druge strane iskustvo je dokazalo, da obe vlade ne drže vele do odpora raznih gospodarstvenih staleža, kad se radi o sklopljenju kojeg trgovačkog ugovora, koji ide u prilog političkim ciljevim. Protivnost agraraca nije nego izlika obim vladam e da opravdaju pred svetom svoje odlučno negativno stanovište prama umjerenim zahtjevim Srbije.

Austro-Ugarska nije sa taktično-političkih razloga smatrala, da je sad zgodan čas za sklopljenje makar i provizornog ugovora. Njezini delegati znadu, da je Srbija jako pritisnuta u gospodarstvenom pogledu radi poteškoća izvoza svog glavnog proizvoda; oni cijene da je tamo tako težak položaj, da će trebati da se iz toga pošto po to Srbija izbavi; očekivaju, da će u Srbiji nastati zbog neuspjeha u pre-

govorim i političkih zapletaja i trzavica, jednom reči, da će se Srbija morati baciti u naručje ove monarhije, njoj se predati na milost i nemilost. U ovom slučaju bi se lasno sklopilo konačni trgovački ugovor; blagu iz Srbije bi se otvorila granica, a protivnost domaćih agraraca nebi našla odziva.

Na odgovor *)

U prošlom broju vašeg lista objelodanjen je članak pod naslovom: „Otkle neretovitost izbornih listina“ na koji moram da se osvrnem.

Pri zadnjim izborima za carevinsko vieće občinstvo je svajljivo odgovornost za neretovitost izbornih listina na razne čimbenike. A u članku se eto svajljive posve netemeljito na župnika, te da obade tobože podrijetlo. Žan-kopisac je iznio jedan pasus iz zadnjeg pismoglasnog pisma biskupa šibenskoga.

Nego, u koliko je nama vrlo dobro poznato stvari žan-kopisac se je ovoga puta zaleteo i s nepoznavanja stvari naglasio nešto, što nikako ne stoji i po čemu pada sve ono, što je on iz svojih tvrdnja izveo.

Prešj. biskup ne kori svećenike, da zanemaruju građanske matice — dakle službene župničke knjige, već ih kori, što zanemaruju vođenje kanoničkih matrica na temelju kojih nije nikada nijedan župnik pružio običnima nekakvih podataka za izborne listine.

Član-kopisac bi morao znati — kad o tom hoće da piše — da kanoničke župničke knjige nisu od političke vlasti propisane, i ako se vode to je jedino za eventualnu porabu crkvene vlasti, dočim građanske matice to su same od političke vlasti naredjene i moraju se držati u najtačnijem redu.

Dakle žan-kopisac po svemu morao bi znati, da župnici vode građanske matice rođjenih, mrtvih i vjenčanih pod kontrolom ne samo crkvene, nego i političke oblasti i da su te i samo je matice one, na temelju kojih priređuju se izborni imenici.

I za zadnjih izbora imenici birača nisu mogli biti sastavljeni nego na temelju građanskih matrica.

Nisu po tome krivi župnici, ako je iz listina koji birač izostao, već se je to moglo jedino dogoditi s nepomnje onih, koji su imena izbornika iz župničkih podataka prenosili u izborni imenik.

To je tim vjerojatnije što postoji činjenica, da su baš u jednom predgrađu Šibenika za vrijeme izloženja izbornih listina dolazili toliki birači kod župnika po rođjenje, premda ih je on bio vrlo tačno i poduno uvrstio u popis, koji je dostavio obćini.

Netočnosti su mogle nastati iz drugog razloga, t. j. iz toga, što su za njeko župe bili određeni obć. pisari da crpaju imena izbornika iz građanskih matrica, pa je sva prilika, da su ovi kod prepisivanja i nehotje gdjekojega priskočili.

Da se čuje i drugo zvonu, rado uvrsćujemo ovaj članak, tim više, što prikazuje ovo pitanje onako kakvo u istinu jest.

Ured.

Brekulja.

Skica sa sela.
Napisao S. Z.

— Stano!
— Ko'e? Ti...
— E.
— Izdalek se provijao bezvoljni i nešto otegnuti voz Rudin.
— Stano!
— Šta'e?
— Skini lisu.
— Evo.
— Stana se pomače, popodje prije plaho, pa sigurnijim korakom onamo k nizkoj živičnoj ogradi, na koju se prislanjala pribita jasenova lisa, i, turiv oči podase, poistinsu na stranu razvaljena vrata.
— Rude!
— Oj?
— Esi se napasa'!
— Zar-ja?!
— Hm, čela sam reči — ovaj... i Stana tih i zamislijeno iztegne iz sebe zadnju rieč.
— Šta? — pitao odlučnim glasom dječak.
— E! li se načupala kozjač?
— Bome.
— Stana se uzigra na petici i ponabre usta na prpošan smiešak, koji na njenim mladim pričurkim usnama, svezanim pisanom crtom, odpraska tihim i dražestnim hihotom, dok je Rude prigonio u oboriste zaostalog prča. Trenutak šutahu obojica, svako za se, pa se u isti par zagledaše dole u gumno, na kojemu je čako duboko zabijao ciepac, a onda im pogled pane prieko — na daleko jasenovo granje, kroz koje je živahno umicao jedan podrtavajući trak proljetnog sunca.
— Rude! — javi se prenuti glas Stanin.

Očito je po tome, da se na župnike ne može ništa svaliti predbačena im krivnja, jer je više nego utvrđeno, da oni — kako gori izloženo — građanske matice vode posve tačno.

Po svemu se ovome očito vidi, da je žan-kopisac bio samo u bludnji, u koju ga je zaveo onaj pasus iz pomenutog pastirskog pisma, jer mu nije jednostavno bila poznata stvar t. j. uzeto je pod kanoničke matice one knjige, iz kojih bi župnici bili tobože crpili podatke za izborne imenike, koje su obćine pripravile.

Ne mogu pretpostaviti zlu namjeru u pisanju onog članka, ali bi svakako bilo željeti, da se u sličnim pitanjima uzme samo istina i poznavanje predmeta podlogom razpravljiva, a ne krive pretpostavke koje mogu samo prividno djelovati, ali koje moraju pasti netom se istina izpostavi.

Naši dopisi.

Zablače.
Svemu okružju kotara Šibenika poznato je da su se Zablačani iz Zlarina naselili u Zablače. U Zlarinu ostarošće sva njihova prava i zemljišta i kuće, pa i Crkva i grobište bijahu im zajednički.

Kada su u Zlarinu gradili crkvu i grobište Zablačani su pomagali isto kao i Zlarinjani, i za potrebite stvari crkve i grobišta Zablačani davahu devetinu, pak desetinu, pak, petnaesti dio od ciele svoje ljetine. Svaki je zablačanac kupio za svoj grob ploču i četiri praga. Natrag 25 godina Zlarinjani prinieše i razmaknuše grobište, i podigoše zvonik, ali opet zajedno sa Zablačanima. Zablačani dadoše svoje nadnice kao i Zlarinjani, dadoše kao oni i novaca, a povrh toga odredieše da se za svakog prvog mrtvaca što se pohrani u koji grob, ima dati po 3 forinta, čemu se uvijek odzavise Zablačani.

Zablačani daju suviše popu plaću u mastu i ulju, tako da do danas pop zlarinski ima od toga koristi od Zablača do 700 forinti na godinu, osim toga kad koga vjenča 2 forinta, kad komu izvadi krštenicu 1 krunu, kad mrtvac sprovede 3 forinta i to mrtvacu uvijek dočeka u Zlarinu, a ne ide po nj u Zablače. Jadno li i teško živu Zablačani pod ovim bremenom, jer kada mrtvac sprovede preko mora, na preko dva kilometra puta malo da ne poginu kadkada po moru, od zla vremena i oluje. Bilo kavomudrago vrijeme moraju da mrtvacu nose, a zbog zla vremena mnogi baš i umru i bez svete pričesti i bez svake druge zakonite naredbe Božje. Često i nevina dječica bez sv. krsta poginu.

Zablačani u svom selu ne imaju ni crkve, ni grobišta, ni popa, jer nisu mogli trošiti ni graditi i u Zlarinu i u Zablaču. Negda bijaše ih malo, a danas ima u Zablaču do 600 duša.

Zbog svih tih teškoća Zablačani su se mnogo puta tužili i obračali dušobrižnicima, ali sve u zaludu. Trpili su i mučali. Ali eto došlo je i do novoga iznenađenja i jada.

Dne 15. srpnja umre u Zablaču jedna o-

soba ženska od 28 godina, a na 16 podjoše Zablačani po običaju u Zlarin, da uzmu mrtvačka nosila, javivši popu, da imaju u svom selu mrtvaca.

Sretoše ih Zlarinjani, koji im rekoše, da mrtvac ne nose u Zlarin. Zablačani se zabezeknu. Zapitaše popa za razlog, ali on sažme plećima, rekavši im: „Ajte vidite kod gosp. načelnika!“ Zablačani podjoše, nadjoše načelnika i druge prisjednike obćinske, koji im rekoše, da u grob ne će primiti već nijednog Zablačanca, i da dopuštaju samo pokapanje u zemlju. Zablačanci uza sve to uzeše nosila i krenuše put Zablača.

Odmah se skupiše mnogobrojni Zlarinjani i počese se dogovarati, kako će dočekati Zablačance sa mrtvacem, i nakupiše hrpe kamenja na visoki zid kojim im je ograđena nova uzidana obćinska voda, kraj obale. Tuda su Zablačani imali s mrtvacem proći.

Zablačani javiše stvar svome glavaru. Ovaj su dva druga ode u Šibenik javiti sve Poglavarstvu, a Zablačanin reče, da sa mrtvacem podju u Zlarin oko jedne ure po podne.

Zablačani poslušaše i ukrače se u dva broda. Bilo ih je oko 30, koji su sprovedili mrtvacu. Dodjoše u Zlarin. Tu ih na obali dočekaju mnogobrojni Zlarinjani, vičući, da mrtvacu ne iznose na kraj, nego da ga utope u more. Među Zlarinjanim bijaše i obćinski redar, koji je već bio primio naredbu od poglavice obćinskij, da mrtvacu ne pusti izneti na kraj. Redar zapovieda da se mrtvac na kraj ne izkrca. Zablačani ne htjedose izkrcati mrtvacu silom, već počekaše, što će im javiti Poglavarstvo. Čekaše od dvie ure do 6 po podne.

Oko šeste ure dolazi glavar Zablača iz Šibenika, i pita Zablačane, zašto nisu još odneti mrtvacu, jer da je krenuo brojao od poglavarstva, da Zablačani sahrani. Zablačanci odgovoriše, da nisu dobili nikakva glasa, nego samo zapovied i vik, da mrtvacu ne nose na kraj, već da s njim idu natrag, pak da ga utope.

Načelnik reče tada da mrtvac ostane u kapeli, da će sutradan biti pokopan, i da Zablačani podju kući. Zablačani zbilja krenuše na brodove da idu kući, no tad ih Zlarinjani napadoše vičući na njih, da mrtvacu ne ostavljaju u Zlarinu, već da ga odnesu iz njihova grobišta.

Tada je došlo do krupnih. Jedan Zlarinjanc skoči na Zablačanca i uhvati ga za grlo; Zablačanac se s njim žestoko uhvati. Drugi njekoji Zablačanci počese ih miriti i razstavljeni jednoga od drugoga, ali ostali Zlarinjani, muški, ženske, mladi, stari, zgrabieše pripravljeno kamenje, pak udri u Zablačance, a redar povani sablju, ter kao turski balija stane njom goniti i tući Zablačance. Jednoga Zablačanca rani sabljom u ruku. Zablačanac omakne i otrgne mu se iz ruke, a redar se prevali.

Zlarinjani, neprestano bacahu kamenje, ali tako nespretno da su iste Zlarinjance udarali, jer bijahu svi izmješani. Zablačanaca bijaše malo u tom gonizanju, a Zlarinjana mnogo. Napokon

razbježaše se Zlarinjani, a Zablačanci se ukrače u svoja dva broda. Tada Zlarinjani brže bolje opet sa kamenjem, s jedne i druge strane obale. Sam gosp. načelnik svojim štapom morao je goniti Zlarinjane da se ostave tog zulumu.

Sutra dan čule se tužbe, da su njekoji Zlarinjani ranjeni i to kamenjem! Zar su Zablačani imali u džepovima kamenja? Ako su i koga Zlarinjana udriili kamenom, bit će to baš onim što su primili u se od istih Zlarinjana.

Čuje se tužba, da je i redar bio ranjen! On sa golom sabljom u ruci, a Zablačani bez ikakova oružja! Ta na sproved se bar ne ide sa oružjem! Zlarinjani sada pak govore da će sagraditi tvrdjavu protiv Zablačanima i postaviti straže. Zablačani nisu smjiljivi, oni malo praše sudske podjove, za njih gotovo i ne znaju oružnici. Da su svi kao Zablačani sve bi tamnice bile punste.

Ali Zablačani za to ozbiljno poručuju Zlarinjanim, da izravne zablačka prava, jer će inače bit zbilja zlo.

Od ove prigode Zlarinjani se odaljše od Zablača. Ne dolaze na svoja zemljišta, pak se tuže da ne smiju. To nije istina. Zablačani im ne smetaju. Ali se Zlarinjani time sami priznavaju da su krivci i da su učinili nepodobno djelo, pa se stide i sami se straše od Zablačanca.

Kad su pokojnicu ukopavali, Zablačanci ne bijahu prisutni. Zlarinjani se ponose i hvale da su je zatrpali na jedan lakat i pol izpod zemlje i da je nisu položili u grob, kako se polažu kršćanska tjelesa, već da su je iz kapse izvruili prisimice kao koje živo. To su poštenjaci i junaci!

Ovoliko na znanje i ravnanje svim vlastima, koje su pozvane, da ovako grдне sablazni i svetogrdja osujele. Na njih pada odgovornost za sve, što se može u buduće dogoditi.

Iz Knina.

Sa sajma sv. Ane na Kosovu. Svake godine, dana 26 srpnja, na sv. Anu sakupi se na Kosovu mnogo naroda iz bližnje okolice Knina i Drniša. Ove godine iz jutra bilo je mnogo naroda, da izvrši na skroman način svoj zavjet. Neki poslie sv. Mise, izvršivši zavjet upute se svojim kućama, a neki ostanu do poslie podne čekajući izletnike Knina i Drniša. Buduć je bilo oblačno, a padala je po malo kiša, mnogi su odgodili poći u Kosovo, prem poslie podne, na 3 sata, bilo je liepo vrijeme.

Prvašnjih godina bilo je mnogo življe, bile bi po dvie glazbe, a mnogo izletnika iz Vrljke, Spjete, Šibenika i Zadra sa zastupnicim skupilo bi se taj dan na skupno veselje. Govori i nazdravice tekle jedna za drugom, glazba udarala, pjevalo se, te među narodom vladalo veliko veselje i oduševljenje, da se zaboravilo na zavjetovalište, a prešlo na uživanje i politički sastanak. Ove godine toga nije bilo. Ali ipak nesu izostali Hrvati Knina i Drniša, pa

Ozlojedjeno gundrao busnuti čakin glas.

— Oj?
— Ma radšta ih niesi prigra' u jaru?
— Maja je tamo.
— Maja - ??
— He, je, muze kravu...
— K djatru vi i kralv...
— Sunce je sjedalo za goru. Zadeni traci nestavno poigravaju u jasnoj rumeni proljetnog predvečerja, i provlače se srmastim trakom onamo daleko iz jasenova granja uza selo po gustoj planiki i brsnatoj česnici prelamašu se preko rastrkanih gumništa, sustavljajući se na nizkoj živici prizidjana oborista, pa na plastu, pa na jari, pa na jednom komadu stojnog čuđerka. A kada je zadnji održak omrknuo u prozirnoj sjeni naplavljenog sutona, javila se s podanka polja škrapa kola i otegnuto lieno volarevo voćukanje. A u okolnom granju sumorno mrmorilo stjalo liše, koje je probijalo crkvom uzganzane tizadi, kroz koje se provijao onamo duboko iz jasenova granja učestani zov okašnjelog čobana, što se sjetno slietavo u drktavoj zvonjavi večernog zvona.
— Čako!
— Prozuj pod večer tanki i drktavi glas Stanin.
— Šta'e?
— Nude, pogledaj brekulju...
— Čako nečkavo pridje u jaru.
— Šta'e? — nakon kratkog časa upita otre-sito čako ni ne pogledav nju, pristupi kravi.
— Šta... zlo; — obolila...
— Čako nabusito poprigitne za rog kravu, opijpa joj bokove, obadje podsisje, pa nakon malo primišljanja samosvjestim i izazvanim uvjerenjem javi:
— Šta'e?!... Sbredjana jel... sbredjana!

— A? ...
— Šta'e brekulji?
— Obolila...
— Da-! —
— Eja, ne liza ništa... težko se muze...
— Esi joj dala gra'orice?
— Ne će.
— Ma šta'e?
— Bog zna!...
— Maja slegne plećima nemoćnim kretom te se zagleda u jednu povučenu sisu, ko da bi rada kroz one žuteleve bore proniciti utajani izkon neponjatne kravine boleštine. Rude pogledaše sad na maju, sad na kravu nekim izprtim čudljivim pogledom, u kom se zrcala velika iznenadnja i zamislijenost radi toga što krava odjednom oboljela. On poklekne uz maju na razbacani gra'or, protre kapom zatiljak i zamisli se. Rude stade položiti u glavi slagati raznolične tamne misli o zlojavama ponikim na sujevnom pričanju čobana i razvijajući takovu priču do najviše vjerojatnosti prave zbilje, djetinska mu mašta živahno crtala pred zorum zloslutne drše bezličnu, ali strašljivu predočbu o stvorovima vilovnog svijeta.
— Rude!
— Odlgasi se u jari uzitranu zov! Stanin.
— Šta'e?
— Dodjide.
— Šta ču?
— Čako je doša...
— Ko će.
— Rude izkaka na obor. Kad ugleda čaku, gdje prigoni potkalko blago, lécnu se pod osjećajem da će tući čakino karanje. Glavom mu stune misao da zamete maloprežnji nemar, i zato popodje mirnim korakom, predje preko prizidja i počne prigoniti s drugog kraja pouticamu kozjad.
— Rude!

mile i krasne Hrvaticke, okićene trobojnicama, koje su svojim pjevanjem razveselile prisutnike, preš u najljepšem veselju i uživajući udari silna kima za krupom.

No jedna mi zape u oči, da niti jedan Srbin nije se odzvao i bio na Kosovu taj dan. Neznam što je reči. Hrvati kninski skoro svi su bili na „Vidovdan“ i bratski se odazvali, dočim oni obratno.

Mogućno su imali koju izliku. U večer na 8 1/2 sati povratili su se Hrvati i Hrvaticke u Knin. Po starinskom običaju sa hrvatskim trobojnicama prošli su preko varoši pjevajući i kličući: Živili Kninski Hrvati! Živila Hrvatska Domovina!

Nekim Srbima zapalo je u oči, za što se kroz varoši nije također kličalo: Živila slova Srbija i Hrvata! — A jedan Srbin iz Boke, upitao je sutradan, po sajmu, nekog Hrvata, zašto se pjevao kroz varoši one večeri: „Da zašto se je provokovalo pred „Srbskom Čitaonicom poklikom: Živili kninski Hrvati? Upitani Hrvat odgovori: Na izazive nije niko mislio. Ali zar Vas peče hrvatski poklik: Živili kninski Hrvati! Živila Hrvatska Trobojnica!?

Bokelji ušuti, a valjda je promišljao, da je dobro svom narodu u imenu kličati, te što hoće izkazati ljubav i izkaziva. Izletnik.

Viesti.

Zaključak školske godine obavljen je danas svečano u svim mjestnim školama, najprije kod mužkih, a onda kod ženskih. Pučka muška škola i građanska obaviješe zaključak skupno. Na 8 1/2 sati u jutro bila im je sv. misa u crkvi sv. Frana, a onda običajna mala zaključna proslava, kojoj je prisustvovao gosp. načelnik Dr. Krstelj i c. k. kot. škol. nadzornik Sinčić. Ženska škola kod kulodruca i ove je godine proslavila zaključak godine osobitom svečanosti, koja se sastojala iz skladno izpjevanih pjesmica, deklamacija i jedne zgodne dječje predstave. U ovoj je svečanosti prisustvovao g. načelnik, g. kot. škol. nadzornik i tajnik mj. škol. Viećla g. J. Karadžole. Učenicima i učiteljskom osebilo želimo da provedu srećno i u zdravlju velike škol. praznike!

Pokudno. Još uvijek posjetitelji i gosti kavana, osobito one Dračovačke, moraju da prisustvuju večerom nečudnom prizoru, da njeke gospodje i gospodjice daju psićima slatodet iz istih pladnjača, u kojima se sladoleti gostima nose. Toga se nije nigdje vidjelo i ne da se trpjeti dalje, pa upozorujemo gospodare kavana, da naročitim napisom u lokalnu zabranu tu neskladnost, odvratnost i lakoumnost, koja bi mogla imati i posljedica.

Noćne pustolovine nekijh zlobnika, koji kao da se nasladuju, kad nanose štete i neprilike nekijm jadicama, koje moraju noću bezimenom radnjom da zaslupu po koji novčić, moralo bi odmah prestati, jer bi se takovim bezdušnicima imalo odmah ući u trag i proti njima strogo postupati. Preporučujemo ih redarstvu.

Uapšen, jer se opru redarstvu. Njeki Mihovil Komor p. Ivana, krojački pomoćnik iz Ljubljane, odveden je u sudske tamnice s toga, što se je na 28 t. mj. opr. redaru Matu Bujasu, koji ga je radi njegovih nerada opomenu i kojemu se je kasnije otimao silom i uvredama.

† **Elvira Kričević.** Vrlig i u našem učiteljskom obće ljubljenoj preporodarskog profesora Antuna Kričevića zadesila je teška obiteljska nesreća. Nakon dugogodišnjih patnja preminu na 26. t. mj. u Zadru plemenita i čestita supruga Elvira rodom Anicini, obće poznata sa svoje dobrote i učivosti. Na 28. t. mj. bio joj je vrlo lep sprovod. Razuženom mužu i kćerki Anki naša najiskrenija žalovanja, a pokojnici bila laka crna zemlja!

„**Dalmatija**“, dioničko društvo u Beču za pomorsko ribanje i trgovinu, čiji su štati od vlade već bili odobreni, imat će zakladnu drugovnu glavnicu od 150.000 K u 750 dionica od 200 K. Ova zaklada može se povisiti na 500.000 K. Cilj je novog društva: da dobavi od dalmatinskih ribara i poljodjelaca njihove ribarske i poljodjelske proizvode i da ih donese na austrijska tržišta, eventualno na bečki trg.

Ugovor potvrđen. Ugovor, podpisan nekidan u Beču od dalmatinskih parobrodara, za uređenje parobrodarskih sveza između Trsta i Dalmacije i između raznih mjesta Dalmacije, potvrđen je u ministarskom vieću. Ministar trgovine Dr. Foršt podpisao je razne odluke, koje idu na pomorsku vladu u Trstu, s nalogom da ih priobri parobrodarima i da dalje s njima dogovorno postupaju.

Hrvatski Sokol u Senju blagosloviti i razviti će svoju društvenu zastavu dne 25. kolovoza 1907. Isti dan prireduje Sokol svoju V. javnu vježbu uz sudjelovanje svih bratskih sokolskih

društava Hrvatskog primorja, Gorskog kotara i nekijh iz Dalmacije. Nakon javne vježbe velika pučka zabava. Pozive i razpored svečanosti koji i javne vježbe pripisati će se pojediniim društvima. Pripreme za ovu svečanost u najvećem su toku, te se društvu nada čim većem odzivu sa strane bratskih društava.

600 kruna za društvo „sv. Ćirila i Metoda“ u Istri primio je klub „Ćirilo Metodski zidari“ od „Knjižare i papirnice u korist kluba „Ćirilo Metodski zidari“ Šimunčić i drug u Zagrebu Preradovićeve trg 4.“ Ova liepa svota je postotak koji je otpao klubu od prometa u ova 4 mjeseca što knjižara postoji. Ako primjetimo, da je knjižara istom počela i stoga da je u ova 4 mjeseca slabo (proti očekivanju) uspjela pa da je kraj svega toga otpalo klubu kruna 600, onda vidimo, kako bi liep dohodak mogao svake godine pasti za „Družbu“, kad bi svaki naručivao svoje potrebštine u toj knjižari. To su tim više dužni, jer se zagrebačke knjižare Hartman Stj. Kugli i G. Trpinac složile da zajedno unište našu knjižaru i da joj gdje mogu stavljaju klipove pod noge. Ove dvie knjižare na sve molbe koji sa strane knjižare toli sa strane kluba „Ćirilo Metodski zidari“ ne će da dadu izdanja svojih knjiga knjižari na prodaju niti uz gotov novac.

Osobito se očekiva od naših obćina, škola i raznih ureda, da sve svoje potrebštine naruče samo u knjižari u korist kluba „Ćirilo Metodski zidari“. Ako se svi odazovu ili bar veći dio njih ovoj molbi moglo bi za društvo „sv. Ćirila i Metoda“ u Istri otpasti godišnje po nekoliko hiljada kruna čistoga dobitka. Tko uvidja i pojmi što znači borba za budjenje svijesti u narodu, taj će naručivati sve iz te knjižare. Uz geslo „Hrvatska Hrvatom“ radimo za Istru!

Veliki Ćirilo Metodski Koledar izaći će u kolovozu za god. 1908., u nakladi kluba „Ćirilo Metodski zidari“ te je sav dohodak namijenjen „Družbi“ u Istri. Koledar će biti snabdjeven raznim potrebnim ljestvicama, izpravljenim šematizmom svih hrvatskih zemalja i vrlo liepim zabavnim dielom. Budući je sva dobit namjenjena društvu „sv. Ćirila i Metoda“ u Istri držimo, da neće biti ni jednoga, koji hrvatski čuti i osjeća, koji treba koledar, da nebi kupio „Ćirilo Metodski koledar“. Ciena tvrdo vezanom K 2, broširanom K 1-60. Naruče prima klub „Ćirilo Metodski zidari“ u Zagrebu. Koledar će izaći u kolovozu.

Izlet zadržarskih Hrvata u Šibenik. Javljaju nam iz Zadra: „Zauzimanjem ovdješnjeg „Hrvatskog akademičkog Kluba“ spremaju se zadržarski Hrvati u posjete Krešimirovom gradu. Zanimanje za taj izlet ovdje je veliko, pa nema dvojbe, da će izlet sjajno uspjeli. Utanačena je za dan izlaza nedjelja, 4. kolovoza. Izletnici će također odvezti se do skradinškog slapa, da se nadive jednoj od najvećih prirodnih ljepota naše pokrajine.“

Dobro nam došli!

Iz Benkovačke okolice. Na 20. o. mj. navuče se ovud oblaci i otrune se baš liepa kiša te izgleda sad ciela narav kao pomladjena. Nrv po nekog naopako, jer nekima odnese i žrtve. Cvitku Bakoviću u Banjevcim tom prilikom ubi grom dva voća, a Stipanu Klarčiću u Velinu jednoga i jedno prase. Osim tog ima i druge nesreće: voli na sav mah krčavaju. U Budak-Stankovim kroz desetak dana krepalo je trojčetero goveda. Slabo! Za što Stankovčica „Seoska blagajna“ nebi mogla osnovati jednu „Zajednicu“, iz koje bi se mogli pripomagati ovakovi nesrećnici? Od nekoliko zemana ova krepa umete neke, pa bi take „Zajednice“ skrajna nužda bila osnivati.

Traži se radnik. Za radnje u Boki Koterskoj treba 500 do 600 zidarskih radnika i težaka a radnja će za dulje vremena trajati. Zanimani neka se obrate na podzaćce Musladin-Matičević-Storelli u Tivat (Boka Koterska). Molimo sve domoljubno novinstvo, da bi ovo javilo u interesu našeg radništva. Prednost imadu domaći radnici, dalmatinci.

Naučno putovanje. Dragutin Hrc, pristav kr. sveučilišne biblioteke u Zagrebu, hrvatski književnik, i poznati prirodoslovac, dolazi ovih dana u južnu Dalmaciju radi botaničkih i geografskih studija, da pribere što više gradje za li. knjigu „Zemljopis Hrvatske“. Naše vode. Radi toga obaći će Dubrovnik, Boku Kotersku i Budvu, a osobito će se uspeti iz Risna preko Krivice na brdo Orjen, gdje će probaviti nekoliko dana, nadajući se obilatog gradji za svoje glasovito djelo. God. 1905. gospodin Hrc prošao je srednju Dalmaciju, odnosno krajeve između Krize i Cetinje, te je to putovanje obišno i jako zanimivo opisao i ilustrirao u „Prosvjetu“. Smatrano svojim dužnošću, da gospodina Hrcu najtoplijepo preporučimo vojničkim postajama, obćinskim glavarima, župnicima i svakom drugom rodoljubu, komu se on bude u potrebi obratio, da na tom putova-

nju budu pri ruci u svakom pogledu ovom našem zaslužnom prirodoslovcu. — Sretno došao u naše gore i primorje, a još sretniji se povratio u bieli naš Zagreb.

Uspjeh Hrvata u tudjni. Kako javljaju bečke novine, dobio je prošle godine na c. k. školi za graveure i medailleure nagradu za najbolji uspjeh u ukupnom studiju Hrvat Ivan Kerdić. U izložbi školskih radnja, koja je bila otvorena od 20. do 23. o. mj., osobito su se svidjale sljedeće Kerdićeve radnje: fina plaketa, portrait arhitekta Huga Erlicha. model za kameni relief, kompozicija, izvedena po nalogu arhitekta Walchera i Ehrlicha i druge radnje. Nadamo se, da ćemo moći vidjeti neke od ovih vrstnih radnja na sljedećoj našoj umjetničkoj izložbi.

„Jugoslavenska ideja in Slovenci.“ Primiti smo sa zahvalnošću knjižicu pod ovim naslovom od D. Henrika Tume, zastupnika na saboru u Gorici. Sadržaj knjižice jako je interesantan za južne narode habsburške monarhije, a ujedno je oštri memento Austriji, koja nije još umjela li htjela da pripozna važnost i pravaz ove naroda u sklopu monarhije. Djelce svršava značajnim zaključkom, da tim narodima poslie riečke resolucije nastaje dužnost raditi oko stvarnog, pozitivnog samouzgoja u političkom ekonomskom i kulturnom pravcu.

Svećane zadušnice u Zagrebu. U ponedjeljak bile su svećane zadušnice u crkvi sv. Marka za žrtve pale na Markovu trgu u godini 1845. Slava im!

Ekshumacija kostiju Zrinskog i Frankopana. Javljaju gg. dr. Laszowsky i dr. Deželić iz Budimpešte, da će obzirom na članak zem. arhivara dra. Bojničića o ekshumaciji i ponovnom pokopu kostiju Zrinskog i Frankopana biti izdan posebni elaborat, u kojem će na temelju uredovnih spisa biti dokazano, da je ekshumacija poduzeta uz sve nužne opreze. Od dra. Bojničića primio je „Agr. Tagblatt“ ovaj dopis: „Vrlo štovani gg. urednici! Upravo u ovaj čas predložio mi je kolega dr. Emil pl. Laszowsky, koji se je upravo vratio iz Bečkog Novog mjesta službene dokaze, da se je prigodom ekshumacije kostiju Zrinskog i Frankopana u Bečkom Novom Mjestu doista radilo o posmrtnim ostacima Petra Zrinskog i Krste Frankopana. Rado priznajem ispravnost tih dokaza i opozivijem ovime sadržaj mog (u ostalom u dobroj namjeri pisanog) članka u preključerašnjem broju Vašeg cijenjenog lista. Svoje opazke o načinu izkapanja tih kostiju pridržajem.“

Dieljenje loza i bezkamatni

zajmovi za obnovu vinograda.
(Malo prispodob.)

Da se kod nas u Dalmaciji prama drugim pokrajinama u državi premlado radi u pogledu obnovenja vinograda to je već stara pjesma, kojoj kajde već i na pamet znamo, pa baš ovo ponukalo nas, da brojevno prispodobimo, kako se tamo radi, a kako kod nas. Istini na čast valja potvrditi, da u dolnoj Austriji, Štajerskoj, Kranjskoj i t. d. i zemaljski odbori učteku u rad oko obnovenja vinograda, te da u tim zemljama uz državne matičnjake, razsadnike, stacije za stratifikaciju loza ima i dosta zemaljskih uzdržavanih od dotičnih zemaljskih odbora, pa i dobar broj obćinskih uzdržavanih od dotičnih obćina, pa je naravno da uz takav zajednički rad mora da bude i bolji uspjeh.

Dalmacija većim dielom vinogradarska je zemlja, pa za nju ne obstoje nego samo 2 državna razsadnika, koji su nedostadni da pokriju potrebe, pa niti ne odgovaraju svrhi, jer na primjer onaj je u Vrani nepodesan pošto previše izložen ranim jesenskim mrazovima, te priuće koje se reže za ključice redovito ne sazori, pa naravno da od takovog pruća nikada urednih i pravih ključica. Nije kod takvih prilika nikakovo čudo, da se te tužbe na nevaljale loze gomilaju. Trebalo bi svakako, a to u interesu same zemlje da se i naš zemaljski odbor makne, pa da odredi, da se iz zemaljskih sredstava uredi matičnjak američanskih loza. Kad se to moglo urediti u drugim pokrajinama, zašto se nebi moglo i kod nas. Svakako, i to u što kraćem roku, trebalo bi da se kod zemaljskog odbora namjesti stručnikov izvjestitelj za vinogradarstvo, kojemu bi se naravno imala povjeriti akcija rada na polju vinogradarstva, koji bi imao izvesti zemaljski odbor.

Nu u time ne bi bilo sve izvršeno, jer i naše Obćine trebale bi da malo više mara posvete ovom ekonomskom, a ujedno i humanitarnom djelu, te da svaka živo uzastoj, da u svom području uredi svoj vlastiti matičnjak. Ali i pojedinci, težaci, vinogradari ne smiju ostati skrsenih ruku i čekati da im gotova loza, kao žudijama mana u pustinji s neba pane. Treba

da i oni svi skupa srčano priući, pa da svaki od njih posadi po mogućnosti par loza kod matice, jer samo složnim radom i velikom uztrajnošću moći ćemo se odhrvati silnoj poglublji, koja nesmiljeno na naša vrata kuca.

A sada da prispodobimo rad u Dolnoj Austriji prema onome, što se kod nas radi:

Za proljeće 1908 razdijeliti će zemaljski odbor doljno-austrijski među svoje vinogradare: 16 milijuna ključica Riparie, 2 1/2 milijuna ključica Solonis i 500.000 komada raznih hybrida, dakle ukupno 19 milijuna ključica; — suviše 1/2 milijuna korenjaka Riparie i 100.000 Solonis, ukupno dakle 600.000 korenjaka. Gotovih navrtaka raznih vrsta na različitim podlogam razdijeliti će se iste godine 1 milijun komada, (nećemo toliki broj u Dalmaciji dobiti ni za 5 godina. Opazka slagara), uz sljedeće ciene: ključice 6 kruna, korenjake po 20 kruna, a gotove navrtke 100 Kruna po tisuću komada. Istina ciena ključica i korenjaka je tamo nešto skuplja nego kod nas, ali je zato roba bolja, pa uzmemo li da kod nas kadkadka 1/3 a često i ciela polovica nekvalja, onda nisu skuplje nego jeftinije nego kod nas.

Godine 1907 razdijelilo je u Dolnoj Austriji ključica 15,855.000, korenjaka 109.305 i navrtaka (gotovih loza) 666.185, komada. Zaista se godine 1907 razdijelilo i nastajne godine će se razdijeliti ogromni broj što ključica i korenjaka, što gotovih loza, pa ipak očutila se potreba, da se u Dolnoj Austriji osnuje, po predlogu Vinogradarskog izvjestitelja pri istom zemaljskom odboru, još jedan zemaljski matičnjak u Kottgbrunnu sa površinom od 37 austrijskih jutara (blizu 21,5 hektara), na kojem je već posadeno ovog proljeća 100.000 američanskih loza za proizvodnjanje potrebitih ključica.

I glede naručaba loza sa strane vinogradara postupa se u Dolnoj Austriji mnogo jednostavnije, jer tamo ne treba naručivati drugo, nego upisati vrst i količinu potrebitih loza kod obćinskih ureda, a zemaljski odbor šalje opet loze obćinskim uredima, koje po obćinskom činovniku budu porazdijeljene naručiteljima. Kod obćinskog ureda plaća se i dotični iznos za loze, a obćina pošalje taj novac zemaljskom odboru. Time je prištedjeno na dangubama, a poštanski troškovi otpadaju. Dakle se u Dolnoj Austriji postupa slično, kako je turedavno bilo pisano u „Hrvatskoj Rieči“. Znamo, da se radi odaljenosti obćinskih siela od pojedinih odlomaka ne bi moglo kod nas to lako izvesti, pa bi stoga kod nas trebalo da na više mjesta bude određeno upisivanje i primanje loza, kako je to zgodno već opisano bilo u „Hrvatskoj Rieči“.

A sada da se malo pozabavimo koliko se podiello bezkamatnih zajmova.

U Štajerskoj razdijelilo se je god. 1905 među 796 molitelja 200.000 kruna iz zemaljskih, a 200.000 kruna iz državnih sredstava, dakle ukupno 400.000 kruna, dakle u same dvie godine 800.000 kruna, pa još je ministarstvo poljodjelstva obćelo za god. 1907. povećati svoj godišnji doprinos za daljih 20.000 kruna. Godine 1905 i 1906 namjesteno je u Štajerskoj 8 putujućih učitelja za vinogradarstvo, te se je za 1907. namjestio i deveti učitelj, koji su plaćeni od države i zemaljskog odbora po polovicu. U istoj „pokrajini“ razdijelilo se god. 1905 besplatno 169.730 gotovih navrnutih loza, 178.375 korenjaka i 208.200 ključica.

Zaključiti ćemo za danas ovim istinitim dokazim, koji bez komentara govore, da se kod nas malo vrlo malo radi, a ipak Dalmacija sa površinom od blizu 80.000 hektara zauzima prvo mjesto među vinorodnim pokrajinama u Austriji (drugo mjesto zauzima Dolnja Austrija sa 49.000 hektara, a Štajerska sa 35.000 hektara zauzima 3 mjesto), pa bi poželjno bilo, da se čim prije popravi što se zapustilo i zanemario, da ne bude poslie prekasno.

Naše brzojavke.

Karlovci, 31. Jučer je unro ovdje patriarh Branković.

Berlin, 31. U Kamerunu, afričkom pobjedu Njemačke, buknuo je oružani ustanak.

Pariz, 31. U cijeloj Francuzkoj svršili su izbori za obća vieća u svim pokrajinama pobjedom republikanaca.

Innsbruck, 31. Državno odvjetništvo oredilo je strogu izragu proti Talijanima, koji su preključer napali izletnike Niemce u Callianu štopovima i revolverim, te ih mnogo ranili. Medju ranjenim bilo i žena.

Hrvatska tiskara (Dr. Krstelj i dr.)
Vlastnik, izdavalac i odgovorni urednik Josip Drezga.

PODRUŽNICA HRVATSKE VJERESIJSKE BANKE - ŠIBENIK.

BANKOVNI ODJEL

prima uložke na knjižice u konto korentu u ček prometu; eskomptuje mjenice, financira trgovačke poslove, obavlja inkaso, pohranjuje i upravlja vrijednima. Devize se preuzimaju najkulantnije. Izplate na svim mjestima tu i inozemstva obavljaju se brzo i uz povoljne uvjete.

Dionička glavnica K. 1.000.000

Pričuva zaklada 100.000
Centralna Dubrovnik - - - - -
- - Podružnica u Splitu i Zadru.
Priskrbuje zajmove uz amortizaciju kotarima, apčinama, i javnim korporacijama.

MJENJAČNICA

kupuje i prodaje državne papire, razretnice, založnice, srečke, valute, kupone. Prodaja srečaka na obročno odplaćivanje. Osiguranje proti gubitku kod ždriebanja. Revizija srečaka i vrijednostnih papira besplatno. Unovčenje kupona bez odbitka.

ZALAGAONICA

daje zajmove na ručne zaloge, zlatne i srebrne predmete, drago kamenje itd. uz najkulantnije uvjete.

Banka Commerciale Triestina

prima:

Uložke u krunam uz uložničke Listove:

sa odkazom od 5 dana uz 2 3/4 %
" " " 15 " " 3 %
" " " 30 " " 4 1/4 %

Uložke u zlatnim Napoleonima ili u engl. funtim. (sterlinam) uz uložničke Listove:

sa odkazom od 15 dana uz 2 %
" " " 30 " " 2 1/2 %
" " " 3 " " 3 %

NB. Za uložne listove sada u toku, novi kamatnik ulazi u kriepost 15.og Novembra i 10.og Decembra o. g.; izdaje blagajničke doznačnice na donosioca sa škadencom od 1 mjeseca uz kamatnjak od 1 1/2 %.

Banko-Žiro i Tekući račun. Valuta od dana uloženja, uz kamatnjak koji će se ustanoviti; obavlja inkasso mjestnih računa, mjenica glasačih na Trst, Beč, Budimpeštu, Prag i druge glavne gradove Monarhije, te plaća domoćile svojih korentista bez ikakvog troška.

Izdaje uložne knjižice na štednju uz dobit od 3 1/2 %.

Otvora tekuće račune u raznim vrijednotama. Inkassi: Obavlja utjerivanje mjenica na sva mjesta Inostranstva, odrezaka i izdibernih vrijednostnih papira uz umjerene uvjete.

Izdaje svojim korentistima *doznačnice* na Beč, Aussig, Bielitz, Brno, Budimpeštu, Carlsbad, Cervignano, Cormons, Cernovicu, Eger, Rieku, Friedek, Gablonz, Goricu, Graz, Innsbruck, Klagenfurt, Lavov, Linz, Olomuc, Pilsen, Polu, Prag, Prossnitz, Dubrovnik, Solnograd (Salzburg), Split, Peplitz, Troppau, Warnsdorf, Bučko-Novomjesto i druge gradove Monarhije bez ikakvog troška, a na Inozemstvo po najboljem dnevnom tečaju.

Izdaje *Kreditne listove* na sva mjesta Monarhije i Inozemstva.

Bavi se *kupnjom uz tovarne dokumente* u Novi Jork, London, Pariz, Hamburg, itd. itd. uz umjereni kamatnjak.

Daje *predumje na vrijednostne papire, robu, warrants i tovarne dokumente* uz uvjete, koje će se ustanoviti.

Daje *jamčevinu za carine* skladišta Kontirana (Contrirungs-Lager).

Preuzimlje u pohranu i upravljanje:

U sobi sigurnosti, koja pruža najveću garanciju proti kojoj mu drago pogibeji provale i vatre i kojoj je posvećen osobiti nadzor sa strane bankovnih organa, primaju se u pohranu vrijednostni papiri, zlato, srebro i dragocjenosti, uz povoljne uvjete, te se na zahtjev preuzima i upravljanje istih.

Osiguraje vrijednote proti gubitcima žriebanja.

Banka Commerciale Triestina.

NE ČITATI

samo već **kušati se mora**
davno pokušani medicinski

STECKENPFERD

od **lijiljanova mlieka SAPUN**

od BERGMANNA i Druga, Drazdani i Tetschen na/L. od prije poznat pod imenom BERGMANNOVA SAPUNA

od lijiljanova mlieka da se lice oslobodi od sunšanih pjegica, da zadobije bijeli tein i nježnu boju. Pretplatno komad po 80 para

u **drogariji VINKA VUČIĆA**
ŠIBENIK.

PO OVOME ZNAKU MOGU SE RAZPOZNATI PRODAVAONICE,

U KOJIMA SE PRODAVAJU JEDINO SINGEROVI ŠIVAČI STROJEVI.

SINGER C.O. DIONIČKO DRUŽTVO ŠIVAČIH STROJEVA

PAZI! Svi drugi strojevi, koje nudjaju druge kuće šivačkih strojeva pod imenom „SINGER“, građeni su po jednom našem starijem sustavu, koji daleko zaostaje za našim novijim sustavima za obiteljske strojeve u konstrukciji, u uporabi i u trajnosti. — Skladište u Šibeniku kod KARLO BAMBERGER-A, Glav. ulica.

Drogarija Vinka Vučića Šibenik

(prije A. Junakovića)

preporuča svoj bogato oskrbljeni dućan raznim ljekovitim miodijama, predmetima iz gume, svakovrstnim mineralnim vodama, velikim izborom najfinijih parfima i predmeta nužnih za bolesnike.

JADRANSKA BANKA

U TRSTU

Bankovne prostorije u ulici Cassa di risparmio, Br. 5.

Vlastita zgrada.

Obavlja sve bankovne i mjenične poslove: eskomptuje mjenice, daje predumje na vrijednostne papire, kao i na robu ležeću u javnim skladištima.

Kupuje i prodaje vrijednostne papire, svake vrsti, devize, inozemni zlatni i srebrni novac, te banknote i unovčuje kupovne i izdribane papire uz najpovoljnije uvjete.

Izdaje doznake na sva glavniža tržišta monarhije i inozemstva, te otvara vjeresije uz izprave (dokumnte) ukrcavanja.

Prima novac na štedioničke knjižice u tekući i giro račun.

Obavlja sve burzovne naloge najbrže i najsvajestnije uz vrlo umjerene uvjete.

Posreduje i konvertira hipoteke kod prvih hipotekarnih zavoda uz najniže uvjete.

JEDINA HRVATSKA TVORNICA VOŠTANIH SVIEĆA U ŠIBENIKU.

Svoj k svome! — POZOR! — Svoj k svome!

Častim se javiti p. n. občinstvu, poštovanom svećenstvu, crkvama, bratovštinama, da sam otvorio u ovom gradu

TVORNICU VOŠTANIH SVIEĆA.

Kod mene dobit se mogu izvrsne, a već od mnogih priznate u svim veličinama **svieće od pravog pčelinjeg voska**, kao i finog crkvenog tamjana.

Svaka i najmanja naručba p. n. mušterija oprema se najspretnije, te se obvezujem obaviti njihove naloge u što kraćem roku, obvezom najpomišne izradbe i uz najpovoljnije uvjete

VLADIMIR KULIĆ

Šibenik (Dalmacija) Glavna ulica.

JEDINA HRVATSKA TVORNICA VOŠTANIH SVIEĆA U ŠIBENIKU.

Dvorski dobavljač Nj. Sv. Pape Pia X.

Johann Heinndl
Vitez pap. red. Sv. Grgura i reda Sv. Greba.
Odklikovan počasnim križem „PRO ECCLESIA ET PONTIFICE“.

I. STEFANSPLATZ 7. BEČ I. STEFANSPLATZ 5. KUNIGSBERG. PRAGA. KUNIGSBERG. PRAGA. Skladište svakovrhnih predmeta za crkve, kiptara, prodaja umjetnina i paramenta. Izradjuje po naručbi zastave za crkve, bratovštine, i društva. Drži gotove i izvrsnje po želji i prima na popravljanje sve predmete za službu božju i za urez otara i crkava uz umjerenu cenu. U svakoj veličini i izrada slika i kipova svih Svetaca. Veliki ilustrirani katalog šalje se po želji badava i franco.

Uvjeti izplate najpovoljnije.

IVAN RUDE

Šibenik — Glavna ulica

preporuča P. n. občinstvu svoj veliki izbor ilustrovanih razglednica i svoju bogato oskrbljenu papirnicu sa svim pisarničkim predmetima.

Prodavaju se *školske knjige* i raznovrstni *koledari*.

Veliko skladište igračaka, galanterijske sitničarije, predmeta iz terakote. Najljepši izbor parfumerija itd. itd. Cijene umjerene. Naručbe se opremaju svom pospešujuću.

NOVO ustanovljena

Hrvatska Tiskara
u Šibeniku
(ulica Stolne Crkve).

Preporučuje se najbolje P. N. Občinstvu za izradbu svakovrstnih radnja, kao: raznih djela i bročura, posjetnica, kuverta, listovnih i trgovačkih

papira, zaručnih i vjenčanih objava, oamnitica i sve druge u tu struku zasposajuće radnje. Jamči za tačnu i modernu izradbu uz posve umjerene cijene.